

2019-08-01
S2019/03298/FS (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag att utarbeta en nationell strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utarbeta en nationell strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Grundläggande utgångspunkter vid framtagandet av strategin ska vara en god, jämlik, och jämställd sexuell och reproduktiv hälsa i hela befolkningen. Strategin ska även ha som målsättning att bidra till en samtyckeskultur i Sverige i frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Även Agenda 2030:s målsättningar bör beaktas liksom Sveriges globala arbete med SRHR. Strategin ska, utifrån det övergripande folkhälsopolitiska målet och tillhörande målområden samt utifrån de jämställdhetspolitiska målen innehålla mål och delmål, åtgärdsområden samt indikatorer för uppföljning av föreslagna mål och delmål. Strategin ska kunna användas av myndigheter, landsting, kommuner och andra berörda aktörer i arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. En förutsättning vid utarbetande av en nationell strategi ska vara att denna inte medför ökade statliga kostnader.

Folkhälsomyndigheten ska på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos Socialstyrelsen, Statens skolverk, Jämställdhetsmyndigheten, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Sveriges Kommuner och Landsting, Riksförbundet för sexuell upplysning, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, och andra berörda aktörer på området samt ha löpande avstämningar med Regeringskansliet (Socialdepartementet) under arbetets gång. Folkhälsomyndigheten ska rapportera uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 september 2020. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda 1 100 000 kronor under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagspost 33 Förlossningsvård och kvinnors hälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2019. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2020. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Bakgrund

I april 2018 lämnade regeringen propositionen God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik (Prop. 2017/18:249) till riksdagen. I propositionen redogör regeringen för en utvecklad folkhälsopolitik. Av den framgår det att regeringen anser att en strävan att minska de ojämlika förutsättningarna för en god och jämlik folkhälsa bör vägleda folkhälsoarbetet inom alla sektorer och på alla samhällsnivåer. En medveten folkhälsopolitik kan och bör förbättra villkoren för de grupper som är socialt och ekonomiskt mest utsatta och som därmed löper störst risk att drabbas av ohälsa. Den bör även ta sikte på att minska de skillnader i hälsa som beror på kön. Regeringens mål är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Folkhälsomyndigheten har sedan 2016 enligt sin instruktion ett ansvar att verka för kunskapsuppbyggnad och nationell samordning inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt följa upp utvecklingen inom området. År 2016 fick myndigheten i uppdrag av regeringen att låta genomföra en befolkningsbaserad nationell enkätstudie på området SRHR. Folkhälsomyndigheten slutrapporterade uppdraget den 1 juni 2019.

I november 2016 lämnade regeringen skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (Skr. 2016/17:10) till riksdagen. Skrivelsen innehåller en beskrivning av de jämställdhetspolitiska delmålen. Delmålet om jämställd hälsa omfattar sexuell och reproduktiv hälsa. Delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra omfattar kvinnors och flickors rätt och möjlighet att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Delmålet om mäns våld mot kvinnor har även en stark koppling till närliggande former av våld såsom våld i samkönade relationer och våld mot barn.

En ny sexualbrottslagstiftning som bygger på samtycke antogs av riksdagen i maj 2018. Syftet med lagstiftningen är att tydliggöra att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande.

Närmare om uppdraget

Grundläggande för strategin ska vara en god, jämställd och jämlik sexuell och reproduktiv hälsa i hela befolkningen. Alla, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, klasstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder ska ges samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Särskilt fokus bör riktas mot unga personer, personer med bristande socioekonomiska förutsättningar, personer med funktionsnedsättning, personer med utländsk bakgrund och hbtq-personer. Förutsättningarna inom respektive grupp bör analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Strategin bör även stärka unga personers steg in i ett positivt sexualliv.

En utgångspunkt vid framtagande av strategin ska vara målsättningen att bidra till en samtyckeskultur i Sverige i frågor som rör SRHR, dvs. att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande. Strategin ska särskilt uppmärksamma och adressera de utmaningar och behov som myndighetens befolkningsstudie på SRHR-området lyfter fram. Strategin ska vidare enbart ta sikte på nationella förhållanden, men beakta Agenda 2030:s globala målsättningar liksom Sveriges globala arbete med SRHR. Folkhälsomyndigheten ska som en del i strategiarbetet verka för kunskapsuppbyggnad på SRHR-området. Myndigheten bör därför genomföra fördjupningsstudier inom de områden som bedöms prioriterade.

I uppdraget ingår att utifrån det övergripande folkhälsopolitiska målet och tillhörande målområden samt de jämställdhetspolitiska målen fastställa mål och delmål för strategin. Folkhälsomyndigheten ska också ta fram indikatorer för uppföljning av föreslagna mål och delmål. Myndighetens uppdrag att utreda och föreslå vetenskapligt förankrade och mätbara indikatorer inom ramen för det strategiska folkhälsoarbetet ska i sammanhanget särskilt beaktas (dnr S2019/02381/FS).

Folkhälsomyndigheten ska även redovisa hur myndigheten avser att arbeta vidare med de frågor som lyfts fram i strategin, hur myndigheten avser att

sprida information om strategin till myndigheter, landsting, kommuner och andra berörda aktörer i arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt vilket stöd som myndigheten kan tillhandahålla vid genomförandet av strategin.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Lovisa Persson

Kopia till

Socialstyrelsen

Statens skolverk

Jämställdhetsmyndigheten

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sveriges Kommuner och Landsting

RFSU

RFSL